

Prvi Kongres hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva
Zagreb, Vukovar, 15.-19. studeni 2004.
Šamota Davor, Jurković Draženka

Razvoj održive poljoprivrede

Razvijene zemlje, članice EU, danas se mogu pohvaliti postignutim ciljevima u strategiji proizvodnje hrane i mnogim uspješnim rješenjima na poljoprivrednim imanjima. Međutim, taj razvoj imao je štetne učinke na prirodu, okoliš i ruralno nasljedstvo. EU je prepoznala ovaj problem kada je u Amsterdamski ugovor (1997.) uključila mnogobrojne potpore za održivu poljoprivredu.

Europska poljoprivreda temelji se danas na «dobroj poljoprivrednoj politici» i održivom razvoju; istraživački programi također prate ovu strategiju (Key Action 4, KA 5 (FAIR, 1994-98) i KA 6.

Novi kriteriji i teme za istraživanja u poljoprivredi EU su održiva proizvodnja i razborito korištenje prirodnih resursa kao i elementi koji su bitno vezani za kakvoću življenja građana.

Jaka konkurencija u europskoj poljoprivredi pred znanost postavlja nove zahtjeve: osigurati opstanak proizvođača i ujedno zaštititi resurse!

Integrirani pristup, kombiniran s najnovijim znanstvenim spoznajama, zajedno sa socio-ekonomskim i okolišnim čimbenicima, određuje bit u osiguravanju odgovornog korištenja resursa.

Ove koncepcije u istraživanjima, izradi i provedbi razvojnih programa zahtijevaju nove pristupe, koji još nisu dostatno istraženi niti razvijeni u Hrvatskoj, kao što su slijedeći:

- multidisciplinarni istraživački programi u poljoprivredi, koji pored tehnoloških rješenja moraju zadovoljiti i elemente uravnotežene kvalitete življenja svih građana,

- integrirani pristup istraživanjima (intra- i interdisciplinarna), kombinirajući dosadašnja dostignuća u znanosti koja zajedno sa socijalno-ekonomskim i ekološkim čimbenicima pružaju bitnu sigurnost odgovornog korištenja resursa,

- istraživanja mogućnosti održivog razvoja u poljoprivredi, posebice u ruralnim područjima (kao i ekološki osjetljivim područjima, npr. parkovi prirode), moraju uključiti i aspekte zaštite prirodnih resursa; okoliša (smanjenje štetnih čimbenika, nutriendi, pesticidi), prirode (bioraznovrsnost, krajobraz) i nasljeđa stanovništva (kultura, tradicija, običaji i dr.),

- pored relativno dobro istraženih specijaliziranih vrsta (konvencionalne, intenzivne) proizvodnje (npr. mliječne farme, tov svinja, proizvodnja žitarica, industrijskog bilja i dr.), a u cilju većeg i kvalitetnijeg zapošljavanja na selu (posebice mala i srednja gospodarstva), kao i povećanja ekonomske stabilnosti gospodarstva, integrirani pristup podrazumijeva istraživanja i rješenja višeznačne (multifunkcionalne) uloge gospodarstava obogaćenih dodatnim aktivnostima proizvodnoj jedinici (prerada, prodaja, turizam, sport, rekreacija i sl.),

- novi pristup u istraživanju, pored znanstvenika, zahtjeva i učešće samih proizvođača (farmera), nevladinih udruga, zadruga i tvrtki, ovisno o rješavanju specifičnih problema,

- za provedbu istraživanja, rješenja ili programa u praksi potrebno je izraditi nove programe istraživanja ali i programe obuke učesnika i korisnika – proizvođača i potrošača,

- sastavni dio ovih programa mora biti i istraživanje zahtjeva i potreba potrošača, proizvoda posebne kakvoće za tržište (zaštićenog imena tj. markice; tradicionalni, integrirani, ekološki), ali i njihova sigurnost za konzumiranje od strane potrošača, kao i njihova neškodljivost za okoliš,

- postupci evaluacije projekata ili programa moraju sadržavati, pored ostalog, i valjane kriterije ocjene održivosti (trajnog korištenja) prirodnih resursa.

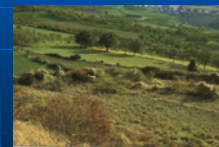
ISTRAŽIVANJA ODRŽIVE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Multidisciplinarna suvremena istraživanja i razvoj poljoprivrede, posebice u ruralnim i ekološki osjetljivim područjima, usmjerena su u pravcu izrade agro-ekoloških poljoprivrednih programa (na nivou općine, regije, države).

Izrada agro-okolišnih sustava proizvodnje temelji se na detaljnom istraživanju, analizama i sintezama utvrđenih osobitosti područja (pedoklimatske, socijalne, ekonomske, biološke, kulturne i dr.), odnosno, uključuje slijedeća područja:

- razvoj ekoloških kriterija i parametara sustava održive poljoprivrede, temeljen na komparativnoj analizi parametara u različitim proizvodnim sustavima,

- razvoj metoda za procjenu pogodnosti prostora za određene proizvodne sustave,

- utvrđivanje učinaka prostorne strukture i korištenja zemljišta na okoliš i rezultate proizvodnje,

- stalni razvoj sustava evaluacije zemljišta u skladnosti s funkcijama i djelatnostima,

-agroekonomska i marketinška istraživanja, planiranje sustava

- informatika (baze podataka i sl.), edukacija, trening, komunikacija

Novi dokumenti u izradi (nacrti):

Strategija ruralnog razvitka Republike Hrvatske (2004-2010)

Strategija razvitka ekološke poljoprivrede RH (2005-2010)

